

Celoletna naročnina .	175 Lir
Polletna .	90 "
Posamezna številka .	4 "
Za Jugoslavijo	2 Din

Gorica, sobota 9. novembra 1946

SOSKI TEODNIK

Devetindvajsetletnica

7. novembra je ljudstvo Sovjetske zveze in vsega sveta proslavilo obletnico Velike oktobrske revolucije, obletnico slavnega dne, ko so oboroženi delavci in vojniki Rusije strmoglavili oblast zajedalcev delovnega ljudstva, ko so si sami vzeli one pravice, ki so jim jih do tedaj odrekli carji, plemiči, veleposestniki in finančni mogotci. Z nezadržno silo so razveljavili vse krivične zakone, ki so uklepali do tedaj vse milijonske množice delavcev in kmetov v suženjske okove. Postavili so si novo oblast — oblast sovjetov, v kateri je bila zastopana vsa dotodaj brezpravna raja delovnega ljudstva Rusije.

Po devetindvajsetih letih obstoja na oktobrski revoluciji zgrajene Sovjetske države lahko ocenimo pomen tega junaškega dejanja mnogo določneje kot ga je svet ocenjeval prva leta. Velike težave, s katerimi se je tedaj morala boriti sovjetska oblast, da načrtno uredi kaos v gospodarstvu, ki ga je zapustila strmoglavljena oblast, intervencija imperialističnih zunanjih sil, ki so hotele izkoristiti te težave in zatreti mlado državo delovnega ljudstva, vse to je bilo premagano. Sovjetska država je stopila na pot mogočnega razvoja na vseh poljih, ustvarila je svojim narodom blagostanje in kulturo, kakršne niso uživale ljudske množice v nobeni deželi sveta. Danes pa ne stoji Sovjetska zveza pred nami samo kot zmagovalka na polju notranjega gospodarstva, ampak tudi kot junaška zmagovalka nad najbolj surovim napadalcem in zatratelcem svobode vseh časov — nad fašistično Nemčijo.

Zvesta načelom svobode in narodne enakopravnosti je Sovjetska zveza — plod oktobrske revolucije — danes najodličnejša zagovornica in branilka pravičnega miru med narodi. Odločno stoji na braniku naših pravic in zastavlja ves svoj upliv in vso silo zato, da uveljavi pravice slovenskega naroda do združitve in osvoboditve izpod italijanskega suženjstva. S tem Sovjetska zveza ponovno dokazuje, da je zaščitnica miru in svobode v svetu, da je zvesta načelom protifašistične borbe.

Kako vse drugače izvajajo ta načela v praksi druge velesile, nam ne dokazuje samo mirovna konferenca in sedaj zasedanje ZN, temveč tudi vsakdanje izkušnje našega življenja pod ZVU. Zadnja in najbolj surova izkušnja je zahteva ZVU in vojske, da se v 24 urah izprazni Ljudski dom v Gorici. S tem se še enkrat dokazuje to, kar je bilo že nešteto potrdjeno: za zapadne velesile je demokracija samo papirnata fraza, da se jemljejo ljudstvu oni materialni pogoji, ki so neobhodno potrebni zato, da se demokratičnih, z zakonom potrjenih pravic, lahko poslužuje.

Vse to pa učinkuje prav na nasproten način kot bi želeli povzročitelji takih nasilij: preprečevanje in oviranje ljudskih organizacij in kulturnega udejstvovanja s strani anglo ameriške vojske samo utrjuje voljo in odločnost vsega demokratičnega ljudstva, da nadaljuje borbo za svoje pravice rami ob rami s svobodoljubnimi narodi vsega sveta, zavedajoč se, da ima najzanesljivejšega zaveznika in prijatelja v veliki Sovjetski zvezi, s katero proslavljamo vsi njen veliki praznik.

Nezaslišana krivica nad goriškim ljudstvom

Zasegli so nam Ljudski dom v Gorici

Poveljstvo 88. divizije v sporazumu z ZVU je izdalo ukrep, s katerimi je bil zasežen dom vseh goriških Slovencev. S tem naj bi bile na cesti vse naše kulturne, gospodarske in politične organizacije

V sredo dopoldne se je zgledalo na sedežu okrožnega SIAU nekaj ameriških častnikov, goriški guverner ter z njimi neka civilna oseba, ki se je predstavila kot zastopnik italijanske vlade (I). Predstavnikom slovensko-italijan-

skih antifašističnih organizacij so izjavili, da je treba v 24. urah izprazniti poslopje v celoti ter pustiti v njem vse pohištvo. Na vrata so nalepili listke o zasegi poslopja po AMG ter zastražili hodnike in vhod po vojaški in civilni policiji.

ravnatoko pri SAFOG in pri drugih manjših delavnicah. Delavci so kot en mož zapustili svoja delovna mesta, zgrnili so se po ulicah mesta, kjer se glasno in z ogorčenjem komentirali zasedbeni odlok. Prav tako so di jaksi slovenskih šol zapustili šolske klopi; izglasovali so resolucijo, v kateri z vso energijo protestirajo proti odvzemu Ljud-

skega doma, ki jim je bil zatočišče in sedež njihovih političnih, prosvetnih in socialnih društev in ustanov. Pred Ljudskim domom naletiš na pretresljive prizore, ki ti ganejo srce. Videli smo starčke, ki so s stisnjeno pestjo in silnim ogorčenjem izražali svoje mnenje o tej nezaslišani krivici, ki je bila storjena delovnemu ljudstvu ob Soči.

Še poznejši rodovi bodo govorili o tem nasilju

Torej to smo zaslužili goriški Slovenci in antifašistični Italijani ter Furlani. V zahvalo za naš doprinos v borbi proti nasilnemu okupatorju in fašistom se nam sedaj odvzema središče vsega kulturnega, gospodarskega in poli-

tičnega udejstvovanja. Ta krivica ne bo nikoli pozabljena. Pozabili je ne bodo naši partizani, naše žene in mladina, vsi tisti ki so prišli dan za dnem v stik z našimi organizacijami in ustanovami.

Kaj predstavlja Ljudski dom?

Ljudski dom predstavlja vse goriške centralne organizacije in ustanove in med temi največjo, to je goriško SIAU, v kateri je nad 56.000 vpisanih članov in članic iz vrst vsega slovenskega in italijanskega prebivalstva na Goriškem. V Ljudskem domu se nahaja okrožna organizacija mladine, ki zastopa 16.000 slovenskih in italijanskih mladincev in mladink. V njem ima svoj sedež okrožna organizacija antifašističnih žena kot vrhovna predstavnica 18.000 slovenskih in italijanskih protifašističnih žena. 8.000 slovenskih in italijanskih pionirjev je včlanjenih v okrožni organizaciji antifašistične dece. Tu ima svoj center organizacija partizanov, ki šteje 7600 članov, kolikor jih je še ostalo od desetisočev, ki so izšli iz dolge in krvave borbe za skupno zavezniško stvar. Tu je okrožna organizacija političnih preganjancev, ki šteje nan 2600 članov in naš Dom je sprejel v svojo sredo tudi fizkulturno organizacijo s 4000

člani. Tu je bil sedež iniciativnega združnega odbora, ki združuje celo vrsto naših združenj z nad 8000 člani.

V imenu kakšne demokracije naj bi se znašla na cesti slovenska kultura, slovenska pesem, slovensko gledališče, slovenski tisk ter predstavnica slovensko-italijanskega antifašističnega bratstva? Naš najhujši sovražnik, nacifašizem, je ubral drugo — lahko rečemo zakonito pot, — ki je imel slične namene, a žel je naše prokletstvo. Toda tak način brezobzirnega postopanja — v štirindvajsetih urah in z vsem tistim kar sledi — kakor je vojaška oblast zasegla naš Dom je kvečjemu razumljiv kje na fronti, kjer si stojita sovražnika nasproti. Zavoljo tega se je silno ogorčenje polastilo vsega goriškega ljudstva. Antifašistične skupine Slovencev in Italijanov se zgrinjajo pred Ljudski dom in ne morejo in ne morejo razumeti.

S krvavimi žulji, po kronah in vinarjih

Nič čudnega, če je vse demokratično ljudstvo Goriške s takšno ljubeznijo navezано na svoj Dom. Saj je slovenski živelj iz vrst vseh slojev, naš obrtnik in delavec, s težko prisluženim denarjem položil »kamen na kamen, zrno na zrno«, potom Trgovsko - obrtne zadruge, da je vzrastla iz uli ljudskih prispevkov mogočna stavba, ki je bila še pred 50 leti ponos vsakega Goriškega Slovenca. Ko je prišel na oblast fašizem, se ni takoj polastil tega slovenskega stebra kulture in napredka. Ne, šele po petih letih so zatiraleci slovenskega naroda postavili komisarja, ki je nato z zvijačo za borih nekaj stotisoč lir spravil poslopje iz rok slovenskih združnikov v krepelje fašistične politične pokrajinske zveze. Ko je bilo konec fašistične ere, je goriško ljudstvo v hudi borbi dokončno strlo fašistično kačo in Ljudski dom je postal zopet njegova last.

Politična in kulturna zrelost goriškega ljudstva je tako silna, da se ne bo nikoli odreklo temu

svojemu Domu. Branilo ga bo, kakor brani mati svojega otroka, ko ga vidi v nevarnosti.

Zastopniki ljudskih, kulturnih, gospodarskih in političnih organizacij so bili v sredo in četrtek v Gorici in Trstu pri predstavniki vojaških oblasti. Dramatično so jim prikazali, kaj pomeni zaplemba Ljudskega doma za vse goriško ljudstvo. Višji častniki so jih poslušali, nekateri so bili presenečeni, drugi zopet so se izgovarjali na to in ono, ponujali so jim tudi kakočasno nadomestitev izgubljenih prostorov i. dr.

Pribiti pa moramo gospodom zaveznikom, da ne gre za en ali drugi prostor, za ta ali drug kos pohištva. Gre za politično in kulturno krivico, ki je bila zadana vsemu prebivalstvu goriške dežele. In to boli. To silno boli. Ves demokratičen svet bo govoril o naši pravični borbi, vsi narodi bodo djali na tehtnico poštenja in pravice našo zvestobo, našo veliko požrtvovalnost, za veliko zavezniško stvar, za vse človeštvo.

Stavka v Gorici

Delavstvo vseh goriških tovarn in manjših podjetij je v četrtek stopilo v stavko v znak protesta proti nasilni zasedbi

Ljudskega doma s strani zavezniške vojaške oblasti. Stavke se je v tekstilni tovarni v Počgoti udeležilo skoro vse delavstvo,

RESOLUCIJA

Gospodom zunanjim ministrom
Sovjetske zveze, ZDA in Velike Britanije

Vsem demokratičnim pojmom in svobodoljubnim čustvom se upira to, da mora jugoslovanska delegacija nešteto krat ponavljati svoje zahteve in dokaze, ki potrjujejo upravičenost teh zahtev; da mora ponavljati pred Zvezo narodov, kar je povedala na Pariški konferenci.

Jugoslovanska delegacija odločno zahteva priključitev Gorice. Mi, ki v Gorici živimo, vemo iz lastnih starih in novih izkušenj, kaj pomeni Jugoslaviji odrekanje pravice do Gorice in odrekanje prebivalstvu Gorice pravice do samoodločbe.

Kar smo prestali pod fašistično italijansko oblastjo, je vsemu svetu znana zgodovina. Tudi slava naše junaške borbe je pridrila v svet. Svet pa še mora zavedati tudi tega, kaj bi za nas pomenila ponovna priključitev k Italiji, ki nam jo hočejo nekateri vsiliti.

Že sedaj, ko upravljajo našo deželo vojaške oblasti naših zaveznikov iz pretekle vojne, se nam na najbolj grob način kratico osnovne demokratične pravice osebnosti, svobode, svobode združevanja, besede, tiska itd. prav tako, kot se je to dogajalo v času italijanskega fašizma. Aretacije, prepovedane prireditve, z najbolj surovim nasiljem razbita zborovanja ljudstva, streljanje CP v civilno neoboroženo prebivalstvo itd. Vsa ta nasilja pa so dosegla svoj višek 6. novembra t. l., ko so organi ZVU in 88. inf. divizije brez predhodnega obvestila in ne da bi nakazali drugih prostorov, zahtevali, da se v 24. urah izprazni vsi prostori Ljudskega doma v Gorici, kjer imajo sedež vse antifašistične organizacije Gorice in Goriškega okrožja, prosvetna društva, mladinska organizacija, Zveza primorskih partizanov - borcev za skupno zavezniško stvar, Podporno društvo itd. vsega 20 raznih ljudskih organizacij in ustanov. Razen tega je v Ljudskem domu edina dvorana, ki so jo vse te organizacije lahko uporabljale za svoje kulturne prireditve, zborovanja itd., ker so vse ostale dvorane v Gorici bodisi zasedene po vojaštvu ali pa nedostopne ljudstvu, ker ZVU odklanja dovoljenje za najem teh dvoran. Toda ne samo to, da je Ljudski dom danes center in zbirališče vse kulturne in politične dejavnosti vsega slovenskega in antifašističnega prebivalstva cele Goriške dežele, tudi zgodovina Ljudskega doma do-

kazuje, da je Ljudski dom nesporna last slovenskega prebivalstva Gorice. Do leta 1927, torej globoko v dobo fašističnega režima, je bila ta stavba - Trgovski dom — last Goriških Slovencev, kjer so imeli svoje organizacije in prireditve. Še fašistične oblasti so odlašale pet let, predno so odvzele Slovence njihovo lastnino in njihov dom. Toda dosledni svoji raznorodovalni nasilni politiki so to vendar storili leta 1927. Naravno je, da je takoj po osvoboditvi Gorice s strani JA Ljudski dom pripadel edinim legalnim naslednikom slovenskih ljudskih organizacij — antifašističnim slovenskim in italijanskim udruženjem.

Sedaj pa — slabše kot med fašizmom — naj v roku 24. ur zapustijo Ljudski dom vse organizacije, ki skupno predstavljajo 100 tisoč prebivalcev Goriškega okrožja. To ne vzbuja samo največjega ogorčenja pri prebivalstvu, temveč predstavlja tudi napoved ponovnega nacionalnega zatiranja in kršenja osnovnih demokratičnih pravic, za vse one predele, ki naj bi bili po volji nekaterih ponovno priključeni k Italiji. Naravno je, da če je tak postopek s strani predstavnikov zaveznikov, bi bila do zadnjega sovražna Italija še neprimerno bolj surova in nasilna. Zato v imenu vseh prebivalcev Goriškega okrožja najodločneje protestiramo proti temu postopku in obenem ponavljamo svojo že večkrat izraženo zahtevo po priključitvi Gorice k Jugoslaviji. Naj se ne zavlačuje pogajanj v New Yorku in s tem podaljšuje okupacije po zavezniških silah, temveč naj se odloči hitro in pravično, kot to zahteva naša zgodovina, naša borba, nacionalni in gospodarski sestav Goriške pokrajine: Gorica mora pripasti Jugoslaviji!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Okrožni odbor SIAU za
Goriško
Okrožni izvršni NOO za
Goriško
Okrožni komitet KPJK
Okrožni odbor ZAMJK
Okrožni odbor ASIZZ
Okrožni odbor ZPP
Zveza prosvetnih društev
Podporno društvo

Zmaga pravične stvari je prav tako nezbežna kakor je nezbežen napredek človeštva in zmaga človeštva nad nasiljem in tiranijo.
E. KARDELJ

IZ GOVORA MARŠALA TITA V BEOGRADU

Nekaj besed o zunanji politiki

Naša zveza s slovanskimi državami z veliko Sovjetsko zvezo na čelu

Na velikem predvolivnem zborovanju Ljudske fronte v Beogradu je preteklo nedeljo govoril maršal Tito 250.000 glavni množici. Ko je prešel na govor o zunanjem svetu, je dejal:

Vem, da bi radi slišali nekaj besed o zunanji politiki. Hotel bi se tukaj dotakniti nekaterih stvari, ki jih morate vedeti. Naši odnosi z zaveznicami, — govorim sedaj o naših zavezniških slovanskih državah s Sovjetsko zvezo na čelu, — so najpraprčnejši. (Dolgotrajno vzklikanje Sovjetski zvezi in skandiranje: »Moskva - Beograd!«)

Naša zveza s slovanskimi državami z veliko Sovjetsko zvezo na čelu je dokazala, da ni samo začasna zveza, fiksirana v nekem aktu, zveza, ki se mora držati samo tega, kar je obsežno v aktu. To je zveza s slovanskimi brati, krvna zveza, zveza jugoslovanskih narodov z narodi Sovjetske zveze, Poljske, Če-

škoslovaške in prijateljstvo z našo bratsko Bolgarijo. To je zveza, ki daje velike možnosti vsaki slovanski državi posebej in posebno naši državi.

Danes, ko posamezni bivši naši zaveznički želijo izvajati na nas pritisk tudi v ekonomskem oziru, nam ta zveza in ekonomsko sodelovanje med našo državo in našimi slovanskimi brati dajejo možnost, da se upremo vsakemu pritisku, ki bi prišel s strani tistih, ki ne marajo naše nove Jugoslavije. Ekonomsko sodelovanje nam daje možnosti za izpolnitev naše države.

Politično sodelovanje se je v vsej jasnosti pokazalo na pariški konferenci, na kateri smo se borili za uresničenje naših pravic: da bi postalo naše tu, kar je naše. Tu se je v polni meri potrdila ta naša zveza, to naše prijateljstvo, to naše bratstvo, ki ni samo fraza, ampak stvarnost, trajna stvarnost.

Sosedne države

Kar se tiče sosednih držav, vzpostavljamo sedaj z Madžarsko redne diplomatske odnose. Z Madžarsko obstoji tudi ekonomsko sodelovanje. Mi smo težili za tem, da vzpostavimo z vsemi sosednimi državami najboljše odnose, najtesnejše sodelovanje, ne glede na preteklost, ker more to samo koristiti naši državi in obema državam, zlasti, ker vidimo, da je ljudstvo v teh državah pravilno obsodilo delo, ali bolje rečeno, zločine svojih nekdanjih oblastnikov.

Z Rumunijo imamo najboljše odnose, ekonomsko in politično sodelovanje. Toda položaj, v katerem sta še vedno Rumunija in Madžarska, onemogoča nji-

ma in nam, da bi bil v političnem sodelovanju takšen učinek, kakor je že v ekonomskem sodelovanju.

Z bratsko Albanijo, z našo sestrom, ki je skupno z nami prelivala kri proti skupnemu sovražniku, — o tem ni niti potrebno, da vam govorim — so najboljše odnosi. Naši narodi gojijo globoko simpatije do našega sosedja, do albanskega ljudstva.

Zato so odnosi, kar se tiče naših sosedov in naših slovanskih bratov, vedno boljši, vedno bolj se utrjujejo in dajejo vse možnosti za naš normalni gospodarski in ekonomski razvoj, ne glede na pritisk od zunaj.

Kako je z nekaterimi drugimi našimi zaveznicami v vojni?

Inozemski novinarji mi čestokrat postavljajo vprašanje: Kaj je treba storiti za zboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Ameriko, med Jugoslavijo in Anglijo, med Jugoslavijo in Francijo, itd.

Dejal sem in vedno ponavljam isto: Ni na nas, da popravljamo odnose, temveč je stvar odvisna od druge strani. (Odobranje in vzkliki: Tako je!)

Odnosi se ne morejo zboljšati z lepimi, prijaznimi frazami, s frazami uljudnosti, smehljajem in raznimi govorancami. Odnosi se lahko zboljšajo samo z dejanji. Odnosi se lahko zboljšajo, če vidimo, da naši zaveznički v vojni cenijo žrtve, ki smo jih dali, če naši zaveznički v vojni gledajo na Jugoslavijo kot na deželo, ki je nesebično vložila vse svoje sile in dala ogromne žrtve v skupnem naporu za zmago nad skupnim sovražnikom. Toda mi tega ne vidimo. Vidimo, da nekatere države pozabljajo žrtve, ki jih je dala Jugoslavija. Vidimo, da nekatere države nočejo opaziti naših ruševin vzdolž in poprek naše države.

Vidimo, da nekatere države, — pri tem razlikujem ljudstvo teh držav od reakcionarnih in oficijelnih krogov, — da reakcionarni nekaterih držav in vodilni ljudje v teh državah nočejo, da bi Jugoslavija dobila svoje pravice, ampak gledajo, kako bi oškodovali našo državo na kakršnen koli način.

Med ljudstvom Amerike in ljudstvom Jugoslavije ni nesoglasij

V tem je stvar. In zato ni odvisno od nas, če bodo ti odnosi boljši ali ne. Mi bi želeli, da bi

bili boljši, ker zares ne želimo nikakršnih spopadov z nikomur. Mi želimo najboljše odnose po-

sebnost z Ameriko, kjer živijo stotisoči naših krvnih bratov, tistih, ki so odšli tja, ker jim tukaj ni bilo zagotovljeno življenje, da bi si zaslužili skorjo kruha. Imamo krvne vezi z Ameriko, ljubimo ljudstvo Amerike. Vemo, da nas ameriško ljudstvo ne sovraži, vemo, da nam ameriško ljudstvo želi najboljše. To dokazuje s svojimi prispevki, ki jih daje, da bi pomagala naši državi. Da, vse to vemo. Toda kaj hočemo, če so ljudje in reakcionarni, ki hočejo skaliti odnose med nami in ameriškim ljudstvom. Pri tem smo mi brez moči. Mi na primer prejemanje pomoči od Unre. Da, to je velika pomoč in mnogo nam je pomagala, toda to pomoč smo morali dobiti. Če je sploh kdo moral dobiti pomoč, tedaj smo jo morali dobiti mi, ker smo dali naj več žrtev med malimi narodi, ker smo najbolj dokazali svojo zvestobo Zdrženim narodom, ki so se borili proti skupnemu sovražniku, ker je naša dežela najbolj razrušena. Zato je bilo potrebno, da to pomoč dobimo.

Toda v Ameriki so reakcionarni, kakor je tudi tu ali on v naši sredi, ki z vsemi silami delajo na tem, da se nam ukine ta pomoč, do katere imamo pravico. (Vzkliki: »Dol z reakcijami!«) Izmišljajo si razne zgodbe, raz-

O vojni, o g. Churchill in njemu podobnim

Toda še nekaj drugega je. V nekaterih zavezniških državah so, kakor sem že rekel, reakcionarni. Enega izmed teh reakcionarjev bom omenil. To je gospod Churchill. (Soglasni vzkliki: Dol!)

G. Churchill je smatral za potrebno — to večkrat dela —, da se, ko govori, obregne tudi ob Jugoslavijo. (Smeh.) Znova nas je napadel in na moj račun dodal, da nisem hvaležen. Jaz razumem to opombo, da nisem hvaležen, takole: da ni hvaležno ljudstvo Jugoslavije. Kar se mene tiče, nimam biti za kaj hvaležen g. Churchill in tudi ne njemu podobnim, kar pa se tiče našega ljudstva, je še manj dolžno hvaležnosti g. Churchill in njemu podobnim.

Dve leti in pol smo se borili na življenje in smrt in nismo od nikoder dobivali pomoči. Dve leti in pol je g. Churchill poznal samo Mihajloviča in mu pomagal, dve leti in pol smo se borili i proti Nemcem i proti tistim, ki so imeli podporo iz inozemstva. Jasno je, da so tedaj, ko so uvideli, da nam nobena sila nič ne more in da smo zmogni potolči Nemce, italijanske fašiste in razne okupatorje in njihove domače kvizlingovce, razumeli, da morajo postati pametni in da morajo spremeniti svojo politiko. (Splošen smeh.) To seveda ne pomeni, da nismo radi sprejeli njihove pomoči, čeprav ni bila velika. Pove n, vam, da ni bila velika in da bi mogla biti mnogo večja, desetkrat večja. (Burno odobranje.) Mi smo, tovariši, dobili učinkovito vojaško pomoč v oborožitvi od Sovjetske zveze, ko sta se združili naša armada in armada Sovjetske zveze. (Vzkliki: Živela Rdeča armada!) Od takrat smo dobivali učinkovito vojaško pomoč.

G. Churchill ima kamnito srce, kadar gre za ljudstvo, kadar gre za svobodo in neodvisnost kake dežele. Tedaj vidi pri tem samo svoje imperialistične cilje, sree pa ima zelo mehko, kadar gre za kakega kralja. G. Churchill izredno ljubi kralje. (Splošen smeh.) Zaljubljen je v Peterčka. (Spet splošen smeh.) Govoril nam je: »Vzemite ga, ima-

ne klevete, da bi nam ukiniti to pomoč. Ali je to prijateljsko početje? To ni prijateljsko početje. Razumljivo je, da naše ljudstvo to ve in se do tega ne more drugače vesti.

Torej med ljudstvom Amerike in ljudstvom Jugoslavije ni nesoglasij. Odnosi med nami so dobri in bodo ostali dobri: velika razlika pa je med nami in tistimi voditelji in reakcionarji tam, ki hujskajo na vojno. Jasno je, da nas ne marajo in jasno je, da jih mi ne maramo. (Burno odobranje: Tako je!)

Tovariši in tovarišice, ko govorim o odnosih z drugimi državami, je jasno, da bomo storili vse, kar je z naše strani mogoče, seveda ne v škodo naše dežele. Ne, nikdar ne bomo dajali koncesij, ki bi ogražale pridobitve naše velike borbe, da bi si na ta način pridobili boljše odnose s kako državo. V tem ne bomo popustili niti za las nikomur na svetu. (Burno in dolgotrajno odobranje.) Ostali bomo tudi nadalje dosledni v naši zunanji politiki in se bomo trudili za odstranitev vsega, kar bi neglo skaliti odnose med našo državo in drugimi državami, če gre za nekatera drobna vprašanja in v kolikor je to odvisno od nas, Takšna je naša zunanja politika.

mo obveznosti do njega«. Odgovoril sem mu: »Ne! Ker ga zelo ljubite, obdržite si ga pri sebi. (Dolgotrajno ploskanje in smeh), saj bi se mu moglo pri nas kaj pripetiti«. Zato Churchill sovraži našo deželo, zato govori sedaj o nesrečnem srbskem narodu. Če bi vas sedaj videl tukaj, bi rad vedel, kaj bi dejal. (Burno odobranje.) Sedaj govori, da je tukaj na hrbet ljudstva zajahala, — kakor se sam izraža, — ozka komunistična klika, ker mu je bilo onemogočeno, da bi postavil na hrbet ljudstva Jugoslavije kot svojega eksponenta tistega nesrečnika, ki se je imenoval kralj. (Dolgotrajni protesti proti Churchill, nato pa množično skandiranje: Naša Partija — naša Partija!)

Če pa tukaj odgovarjam g. Churchill — in to prvič — ne pomeni, da pozabljam njegove zasluge v času vojne. G. Churchill ima kot naš zaveznik, kot eden izmed glavnih ljudi za Stalinom in Rooseveltom, velike zasluge v osvobodilni vojni proti skupnemu sovražniku, vendar pa nismo mi krivi, če so njegove zasluge takoj po koncu vojne začele bledeti, če izginjajo zaradi njegovega reakcionarnega stališča in zaradi njegove nedoslednosti. Medtem ko je v vojni govoril o svobodi in neodvisnosti malih narodov, po vojni g. Churchill ne dela nič drugega, kakor da se trudi, da bi spet nekemu odvzel svobodo in neodvisnost in da bi omogočil, da se na hrbet ljudstva povzpnejo gotove reakcionarne klike, ki so tudi pred vojno zatirale ljudstvo. (Splošno odobranje.) Zato je sam kriv, če njegova slava propada, če izginjajo njegove zasluge, ker je dosleden svoji reakcionarni politiki. Tudi v času pretekle vojne in po pretekli vojni je izvajal ter sedaj po tej vojni dosledno izvaja svojo reakcionarno politiko. Izkazal se je kot zastava vojnih hujskačev. To je tisto, kar zmanjšuje njegovo slavo in njegove zasluge. Danes imajo vsi vojni hujskači svojega zastavonošo v g. Churchill.

Jasno je, da ima g. Churchill zelo malo pristašev. Vem sam in veste dobro tudi vi vsi, da so

demokratične sile proti vojni v vseh deželah, tudi v Angliji, — katere državnik je g. Churchill — in v Ameriki, da so ogromne ljudske množice proti vojni. Ljudske množice so za mir. Samo mala reakcionarna klika, imperialistična klika, ki ni zadovoljna z rezultati vojne, bi hotela sedaj s silo zadovoljiti svoj imperialistični apetit, — samo ta klika je za vojno.

Ali bo vojna? Prav zato je ne bo. Ne zato, ker je mi nočemo, ampak, ker je nočejo tudi ne narodi Anglije, Amerike, noče je noben narod. (Burno odobranje.) Čeprav bodo še tako vpili, čeprav bodo še tako grozili in žvenketali z orožjem, vojne ne bo. Vojne ni mogoče voditi brez ljudstva. Orožje mora biti v rokah ljudstva. Toda to ljudstvo, ki ima orožje v rokah, danes mora vedeti, proti komu gre s tem orožjem in zakaj! (Dolgotrajno ploskanje.) Danes ni več tako, kakor je bilo nekdanj. Jasno je, da ne smemo podcenjevati teh vojnih hujskačev. Budni moramo biti do njih in jih razkrinkavati. Zmožni so napraviti gotove provokacije manjšega obsega, toda mi jim ne smemo dovoliti niti teh provokacij. Evo, toliko o vojni, toliko o g. Churchill in njemu podobnim.

Novi predlog maršala Tita glede Trsta in Gorice

Togliatti je podal v Rim izčrpno poročilo o sestanku v Beogradu

Minister Togliatti, ki se je vrnil iz Jugoslavije v Rim, je imel važen intervju z urednikom lista »Unità«.

Togliatti je obiskal maršala Tita, ki ga pozna že od prej ter mu je izrazil v imenu italijanskih komunistov in resničnih demokratov odkrito občudovanje za tako velik prispevek, ki so ga jugoslovanski narodi pod njegovim junaškim in modrim vodstvom doprinesli v borbi za uničenje naci-fašizma ter za zmago demokracije po vsej Evropi.

Iz obširnega razgovora posnemamo za nas najvažnejše točke. Togliatti je dobil v maršalu Titu popolno razumevanje za italijanska narodna vprašanja in zlasti za borbo, ki jo mora italijanski narod voditi za obrambo svoje gospodarske in politične neodvisnosti. V nadaljnjem je maršal Tito izjavil, da je pripravljen pristati na to, da pripade Trst Italiji, to je pod suverenost italijanske republike, če bi Italija pustila Jugoslaviji Gorico, ki je tudi po podatkih italijanskega zunanjeja ministrstva v veliki večini slovanska. Edini pogoj, ki ga maršal Tito postavlja, je ta, da dobi Trst v italijanski republiki avtonomni statut, ki bo dejansko demokratičen in ki bo omogočil Trščanom, da vladajo svoje mesto in svoje ozemlje po demokratičnih načelih.

Maršal Tito je privolil, da se takoj vrnejo v Italijo vojaki in oficirji, ki so sedaj kot italijanski vojni ujetniki v Jugoslaviji. Prihodnje dni bodo podali o tem uradno izjavo in v bližnjih dneh bodo začeli organizirati vrnitev ujetnikov.

NAZNANILO

Vsem dopisnikom, naročnikom in čitateljem javljamo, da se naše uredništvo in uprava začasno nahaja v prostorih tiskarne, na riva Placuta števil. 18.

POLITIČNI PREGLED

Krivično bi bilo odrezati Gorico od podeželja, s katerim tvori že tisoč let nerazdružljivo celoto

Jugoslovanski zunanji minister Simić je govoril v New Yorku v Svetu štirih

Svet zunanjih ministrov proučuje v New Yorku od 4. t. m. priporočila pariške mirovne konference. Glavna naloga štirih zunanjih ministrov je še vedno ponovna proučitev osnutka mirovne pogodbe z Italijo. Glede sklenitve mirovnih pogodb z Madžarsko, Bolgarijo, Rumunijo in Finsko bo še govora.

Zavoljo nesprejemljive francoske črte ni prišlo, kakor znano, do sporazuma v Parizu.

V New Yorku je sedaj Molotov sprožil vprašanje jugoslovansko - italijanske meje. Byrnes in Bevin pa sta se hotela omejiti le na tržaški statut, v zvezi s katerim naj bi se zaslislali tudi Jugoslovani. Končno so zaslislali jugoslovansko in italijansko delegacijo, ki sta povedali svoji stališči o mirovni pogodbi.

Dr. Aleš Bebler je kot pomočnik jugoslovanskega ministra dal v New Yorku že pred otvoritvijo konference Sveta zunanjih ministrov naslednjo izjavo:

»Konferenca ministrov zunanjih zadev ima nalogo, pripraviti končna besedila mirovnih pogodb z Italijo in evropskimi osnimi sateliti. Pripravitelj končne besedila mirovnih pogodb pomeni dejansko rešiti probleme, vsled katerih je prišlo do razlik med delegacijami na nedavni mirovni konferenci v Parizu. Vsi narodi, ki jim je zares zato, da se vzpostavijo trajni mirnodopski odnosi med državami, žele, da bi Svet ministrov zunanjih zadev uspel pri svojih nalogah. Jugoslavija je najbolj neposredno zainteresirana pri vprašanju mirovne pogodbe z Italijo. Jugoslavija je pripravljena storiti vse, samo da bi se med zavezniki dosegla soglasnost, ki je nujno potrebna za vzpostavitev trajnega miru.«

In ko je bil sredi tega tedna zaslišan jugoslovanski predstavnik Simić, so vsi spoznali, da je Jugoslavija sicer pokazala veliko mero spravljivosti, a da vendar ni to pomenilo »senzacionalnih popustov z njene strani, kajti ona se ni odrekla najosnovnejšim pravicam. Jugoslovanski delegat je v želji, da pride do sporazuma odstopil od prvotnega stališča glede mej tržaškega svobodnega ozemlja in kar se tiče oblike tržaške uprave.

Ta dva nova predloga jugoslovanske vlade, je Simić podal v naslednjih dveh točkah:

1) Jugoslavija pristaja na to, da se svobodno tržaško ozemlje, ki je po prvotnem jugoslovanskem predlogu omejeno izključno na mesto Trst, razširi za 44 kv. km torej za eno tretjino ozemlja.

2) V znak sprave in zaradi demokratične rešitve je Jugoslavija pripravljena se odpovedati svoji zahtevi, da bi bil tržaški guverner Slovan. Strinja se s tem, da guvernerja imenuje Varnostni svet toda s pogojem, da se zagotovijo demokratične pravice ljudstva. Jugoslavija se odpoveduje zahtevi, da bi imela v Trstu lastno posadko.

Francoska črta je za Jugoslavijo nesprejemljiva — tako je nadaljeval jugoslovanski poslanec. Poldrugo leto po vojni ne bi smeli zahtevati, da se zavezniška Jugoslavija, ki je po tako velikih žrtvah osvobodila te kraje, umakne iz teh krajev, ki so del jugoslovanskega ozemlja. Zlasti pa to ni mogoče tudi zato, ker je Istra nedeljiva in ker koridor, ki ga francoska črta tvori med Trstom in Tržičem, prav nič ne koristi blaginji Trsta, ki je izključno odvisna od zaledja. Končno bi pa to bila velika krivica, da bi zaprii dohod do morja Slovincem, ki že trinajst stoletij živijo okrog tržaškega zaliva. Prav tako krivično bi bilo odrezati Gorico od podeželja, s katerim tvori že tisoč let nerazdružljivo celoto. Poleg tega - je dejal Simić - francoska črta daje Italiji strateške prednosti na škodo Jugoslavije, Kanalsko dolino in Bencičjo.

Jugoslovanski zunanji minister se je nato odločno uprl, da bi guverner imel diktatorsko oblast, rekoč, da bi to škodovalo ugledu ZN in bi s tem vsilili diktaturo ljudstvu, ki je nedavno uničilo fašizem. Pristavil je: »Menim, da za tiste kraje, kjer je fašizem uničil demokracijo, je najboljša zdravilo demokracija sama, medtem ko diktatura ne more ničesar izboljšati. To je tudi eden izmed glavnih razlogov, da zahtevamo statut, ki bo pod nadzorstvom in jamstvom Varnostnega sveta dal ljudstvu popolne demokratične pravice.«

Proslava Velike oktobrske revolucije

Na predvečer sedmega novembra so se v goriški okolici vršile narodne manifestacije v proslavo Velike oktobrske revolucije.

Okoliške vasi kot Štandrež, Podgora, Solkan in druge so z bakladami obhajale praznik vsega delovnega ljudstva. Po vseh gričih so goreli kresovi, odmevale so salve. Iz Štandreža je povorka, ki so se ji pridružili tudi prebivalci iz Šempetra, Vrtojbe in nekaj mestnih kvartov, krenila proti mestu, nakar se je množica obrnila zopet v Štandrež, kjer je na trgu prisostvovala govorom, ki so proslavljali pomen oktobrske revolucije. Nastopila je vojaška policija — sicer maloštevilna — ki pa ni mogla razgnati zbrane množice. Proslava se je v redu zaključila.

V Podgori sta dva govornika spregovorila številni množici in sicer v obeh deželnih jezikih. Med vzklikanjem in petjem je krenila mogočna povorka po vasi. Tudi tukaj so goreli kresovi in salve so dajale še večji, silnejši pomen proslavi. Ko je ljudstvo zvedelo o zaplembi Ljudskega doma, je postalo sil-

no ogorčenje. Glasni protesti in vzkliki proti tej novi krivici so napolnili ozračje. Manifestacija se je izvršila brez incidentov.

Po Solkanu so krožili policijski kamioni s civilno policijo ter skušali razgnati še tako male skupine. Toda ob uri, ki jo je ljudstvo določilo, se je zbralo mnogo ljudi iz okoliških vasi Stare gore, Ajševica, Kromberka, severnega kvarta Gorice ter vse napredno ljudstvo Solkana.

Policija je sicer nastopila in začela nasilno razganjati množico vendar, ni uspela preprečiti povorke, ki se je zaključila med petjem in nenehnim vzklikanjem Sovjetski zvezi, Rdeči armadi in Veliki oktobrski revoluciji. Kresovi so goreli na številnih mestih in slišale so se pozdravne salve.

Iz poročil, ki smo jih prejeli, so se proslave v večjem ali manjšem obsegu vršile po vsej deželi. Posebno pomembna je bila proslava v Kojškem, kjer so mladina in odrasli prepevali partizanske pesmi in vzklikali bratski Sovjetski zvezi ter Rdeči armadi. Policija je nastopila z znano brezobzirnostjo, počili so

strelji, s čemer so hoteli ljudstvu razbiti povorko. Ljudstvo je energično reagiralo. Policija je aretirala dve tovarišici.

Tudi mesto Gorica je imelo praznovati Oktobrsko revolucijo. Toda, kakor znano, se je ravno na predvečer zgodilo zeano nasilje, ki nam je odvzelo dvorano in ves Ljudski dom.

V srcih delovnega ljudstva Goriške se danes še bolj kot druga leta oglašajo ljubezen do svobode, do vseh demokratičnih

narodov sveta in v prvi vrsti do bratske Sovjetske zveze, naše velike zaščitnice.

Na dan proslave je visela v Ljudskem domu velika rdeča zastava s srpom in kladivom. Pod to zastavo, ki je simbol svobode in bratstva med narodi, smo se bojevali in se še borimo, dokler nam ne zasije dokončna svoboda, ki smo si jo s krvjo in velikim trpljenjem zaslužili. Svaka sila do vremena.

Tekmovanje v goriškem okrožju Uspehi so vedno lepši

Goriška si je zadala nalogo, da pokaže v teh dveh mesecih tekmovanja, sadove prekaljene volje, ki je ostala našemu ljudstvu iz časa osvobodilne borbe in ki se danes na vseh poljih obnove in kulture tako živahno in samoiniciativno izraža. S ponosom in srčnostjo, da ne bo prišlo praznih rok v objem Titove Jugoslavije, so prav vsi okrajni nadaljevali z udarniškim delom in v naslednjih vrstah podajamo samo bežno sliko storjenega dela. Če bi hoteli objaviti poročila iz vseh vasi in v vseh področjih nam ne bi zadostovali stolpci vseh strani našega lista.

Na Kanalskem

Prebivalstvo in mladina Gorenjevasi, Anhovega, Loga - Drbočnika, Kozaršč, Plavi s Prelesjem, Ročinja, Srednjega in Deskel so v preteklih tednih nabrali lepo svoto denarja na prostovoljnih prispevkih. Poleg popraviljanja poti in čiščenja po vaseh so udarniške žene iz Deskel še prekoračile delovni načrt. Sedaj se pripravljajo na S. Gregoričev proslavo. Uspešno so kolportirale naše liste, v prvi vrsti revijo »Naša ženo«. Tudi žene Zapotoka in Liga niso izostale.

Tekmovanje se nadaljuje.

Na Kobariškem

V dnevih, ki so bili posvečeni naši knjigi in tisku se je vršilo več predavanj. Naši listi in knjige so se pridno razprodajale. Posebno se je tiste dni odlikovala mladinka Danica Komarjeva, ki je v par urah razprodala 34 knjig, 79 Primorskih dnevnikov in 66 Ljudskih tednikov. V tednu posvečenem Slovansko-italijanski antifašistični uniji je ljudstvo iz okraja prispevalo 33013 lir; izvršenih je bilo 8684 delovnih ur, v organizacijo SIAU je pristopilo 60 novih članov, popravljenih je bilo 1800 poti itd.

Toda tudi posamezne vasi so se izkazale. Posebno naj omenimo prebivalce vasi Volče, ki si gradijo svoj lastni Ljudski dom. Prav lepe uspehe beležijo livške vasi. Vsem prednjači Livek; v Peratih - Avslih, v Breginju, Trnovem, Idrskem, Kobariču, Vrsnem, Homcu, Smasteh, Logjeh, Robedišču, Sužidu, Jevščeku, Kamnem, Volarjih, Ladri, Sedlu, Kredu, Svinem, Podbeli, Borjani povsod so pridno na delu, popravljajo poti, zbirajo prostovoljne prispevke ter skušajo ublažiti dosedanja nasprotja in osebne razprtije.

Po že izvršenem delu se vidi, da so tudi na Kobariškem pravilno doumeli duh in geslo dvomesečnega tekmovanja. Z lastnim delom in z lastnimi silami si bodo ustvarili lepšo bodočnost.

Na Bovškem

Tekmovanje je v polnem razmahu tudi v našem okraju. Pohvalno omenjamo vas Žago in njegove udarniške žene. Ne zaostajajo pa tudi drugi. Prebivalstvo Srpenice, Loga - Čezsoškega, Čezsoče same, Srpenice,

Plužen, Kal - Koritnice, Loga pod Mangartom je udarniško na delu, pobira prostovoljne prispevke, nove člane za naše ljudske organizacije, pomaga srotam, čisti in popravlja poti itd. Bovec izpopolnjuje svojo že precej bogato knjižnico, zbral je že precejšnjo svoto na prostovoljnih prispevkih in drugo

V komenskem okraju

Iz poročil, ki smo jih prejeli smo dobili vtis, da prednjači ta okraj vsem ostalim na Goriškem. In nismo se varali. Veseli nas tudi da so sprejeli pozitivno kritiko »Tekmovalnega vestnika« s pravim razumevanjem in da se bodo Komenci tudi po tem ravnali. Nič čudnega, če so samozavestno napovedali: tekmovalje vsem ostalim okrajem v goriškem okrožju.

Komen, Rihemberk in Gorjansko so že do sedaj pokazali lepe uspehe na vseh poljih tekmovanja. Njih zbirke v prostovoljnih prispevkih denarja kakor živeža in vina so odlične. Toda ne smemo pozabiti prebivalstva vseh drugih že tako težko preizkušenih vasi. Vipavsko Preserje, Sp. Branica, Hruševica, Klanc, Škrbina, Temnica, Kostanjevica, Volčji grad, Kraško Brje Tomačevica, Ivanjigrad, Sveto, Selo, Dol in Gor. Brestovica, Lukovec, Sela, Zagraje, Pliskovica, Kosovelje, Štanjel, Kobdij, Kobjelava, Veliki Dol in Novelo so nadaljevali z udarniškim delom, prirejali kulturno - prosvetne prireditve, zbirali nove naročnike, prostovoljne prispevke za »Našega dijaka« in za »Našo ženo« itd., lepšali grobove padlih borcev, čistili in bežili prostore naših ljudskih organizacij itd.

Delo prebivalcev, žen in mladincev komenskega okraja je

V partizanskem tednu

Naši najboljši, bivši partizani goriškega okrožja, so v svojem tednu pokazali, da tudi oni ne zaostajajo za drugimi organizacijami. Nasprotno, v svojem tednu tekmovanja »S Titom do zmage«, ki traja od 4. do 11. novembra, so dosegli že lepe uspehe.

V Gor. okolici so partizani šli med prvimi na udarniška dela. V Štandrežu, Šempetru, Bukovici, Kromberku so izvršili važna obnovitvena dela. Uredili in očistili so grobove padlih tovarišev, zbirali prostovoljne prispevke, prirejali izlete ter mitinge.

V mirensem okraju je novi odbor že izgotovil obširen načrt tekmovanja in ga že uspešno izvaja. Ravnotako so na Kobariškem dosegli že lepe uspehe, kjer se je 341 članov ZPP udeležilo udarniškega dela. Nabrali so večjo količino prostovoljnih prispevkov. Sestavlja se tudi partizanski pevski zbor. Na Kanalskem so partizanske sekcije z ostalimi organizacijami opravili 9288 ur dela. V več vaseh so si postavili svoje sedeže. Posebno so se izkazali partizani v Brdih. Kakor smo že drugje poročali, so ravno partizani organizirali skupno udarniško delo na cesti Vedrijan - Gonjače. Skoro v vseh briških vaseh so pristopili

tako obsežno in raznolično, da se prav nič ne čudimo, če so tako samozavestno napovedali tekmovanje vsem drugim okrajem goriškega okrožja.

V mirensem okraju

Kakor vedno, tako se udejstvuje tudi v zadnjih tednih tega meseca prebivalstvo mirenškega okraja v udarniškem delu, v prirejanju kulturnih prireditve, v reorganizaciji odborov, pobrajanju novih članov in prispevkov. Pohvalno omenjamo tovariše iz Bilj, Dornberga, Renč, Gradišča in drugih. Mnogi so že prekoračili tekmovalni načrt. Tudi v mirensem okraju prednjačijo naše žene, ki so pokazale pravo udarniško razumevanje tekmovanja. Seveda jim stojijo naši mladinci in mladinke tesno ob strani.

Iz naših Brd

Tekmuje se po vseh vaseh. Volitve v ASIŽZ so izpadle skoro povsod stodstotno. Na čelu udarniških množic so prebivalci in v prvi vrsti žene iz Števerjana. Odsek Zveze partizanov je pomagal pri košnji otave družini Bratuža Oskarja, ki je že delj časa v goriških zaporih in vdovi padlega partizana, Hledejevi Angeli.

Vzgledni so vaščani Braga - Krasnega, Gonjač, Noznega - Slapnika, Fojane, Huma in Vrholjva. Povsod se čisti in popravlja poti, zbira prostovoljne prispevke za tečajnike fizikulture in za sirote v Kojškem, pomaga pri ličkanju koruze itd.

Posebej naj omenimo udarniško delo, ki so ga izvršile delovne čete Števerjana, Huma, Snežatnega, Kojškega, Gorjač, Šmartnega, Vederjana, Medane, Slovrenca, Biljane, ter Hlevnika na vederjanski cesti. Ne samo s krompi in lopatami, tudi z zastavami in borbenimi pesmimi so prišli naši udarniki na delo. Vederjansko cesto je obnavljalo skupno nad 200 ljudi, ki so napravili čez 1000 delovnih ur.

Že iz zgornjega bežnega in nepopolnega poročila je razvidno veliko delo, ki ga je izvršilo ljudstvo goriškega okrožja v prvem mesecu tekmovanja. Ista zavest in ljubezen do rodne grude, ki so jo imeli naši borci v boju proti okupatorju, preveva tudi danes vse množice Goriške in ne bo usahnila, dokler se ne uveljavijo pravice, ki nam jih še vedno odrekajo brezsrčni imperialisti.

Darujte

za Čiskoovi sklad
„Soškega tednika!“

GLAS IZ MESTA IN Z DEŽELE

Gorica

Predsednik vzhodnega kvarta v Gorici tov. Rosmini Raimondo, ki je bil delj časa zaprt v goriških zaporih, se iskreno zahvaljuje vsem tovarišem vzhodnega kvarta ter tovarišem SELVEG-a za izkazano solidarnost ter tovariško pomoč. Vseini potrjuje svojo nadaljno borbenost za doseg naših pravic, vabi množice k enotnosti ter pozdravlja bratstvo Slovencev, Furlanov in Italijanov.

Gorjansko

Električna napeljava

V načrt dvomesečnega tekmovanja so vaščani uvrstili tudi električno napeljavo iz Komna v našo vas. Delo se je že pričelo; vaščani so napravili 95 drogov in so že začeli z gradnjo električne kabine. Za kritje stroškov so nabrali v vasi že nad 100.000 lir.

Zapotok nad Kanalom

Pokop padlih borcev

Preteklo nedeljo so prenesli iz hribov navaško pokopališče zemeljske ostanke štirih padlih borcev iz NOV, katerih imena in vsi ostali podatki so neznani. Eden od padlih je bil garibaldinec. Vaška sekcija ZPP je poskrbela za dostojen pogreb ob veliki udeležbi prebivalstva.

Log pod Mangartom

Prireditve

Igralska skupina prosvetnega društva iz Čezsoče je gostovala v naši vasi z dramo „Svet brez sovraštva“. Igra je dobro uspela in na splošno željo občinstva so jo morali ponoviti.

Slovenska Benečija

Kalvarija naših ljudi se nadaljuje

Prisiljeni izza splošne bede in brezposelnosti, ki je zajela široke plasti tamkajšnjega prebivalstva, so se začeli ljudje v množicah izseljevati. Ne samo pomanjkanje in gospodarska kriza, ki je že več ali manj znana po naših krajih, ampak tudi teror in skvadristično nasilje, ki ga izvajajo ti elementi potom oblasti, da bi zatrli v ljudstvu sleherno čustvo narodnosti in zavednosti, sili v prvi vrsti mlade moči, da si poiščejo delo in kruh v tujem svetu. Tako je te dni odšlo iz vasi Matajur, Lozce in okolice 21 mladih mož proti Franciji, če se jim bo posrečilo prebiti čez piémontske alpe.

Zalostna slika, ki kaže na nevzdržne razmere, ki vladajo v Italiji. Čeravno imajo delavske in antifašistične stranke vsó moč v rokah in tudi glavno besedo v vladi sami, vidimo vsak dan, da se vršijo nasilja s strani ozopovcev in karabinerjev. Vlada sama pa nima moči, da bi to zabranila in utrdila demokratični režim, s katerim se tako rada ponaša.

Razstava stenčiasov goriške mladine v ljudskem domu v Gorici

V okviru dvomesečnega tekmovanja je bila prirejena v Gorici v Ljudskem domu razstava stenčiasov goriške mladine. Čeravno so razstavili le goriški kvarti in goriška okolica je vendar bila podana verna slika želj in hotenj mladine, ki potom svojega stenčiasa jasno izraža v slikah in besedah svoja stremiljenja.

Takoj ob vходу srečamo stenčiasove goriških kvartov. Predstavljajo nam kopicó več ali manj posrečenih karikatúr, udarniških parol ter proglasov. Lep je stenčias goriške antifašistične mladine; osrednja slika je dobro izdelana in bratstvo slovenske in italijanske antifašistične mladine je dobro označeno. Skromen sten-

čas je predstavila mladina iz Kromberga, toda le na zunanje. Iz množice dopisov in risb se takoj vidi, da se celokupna mladina pridno udeležuje in to je tudi nazorno prikazala. Udarniško nam govori mladina iz Bukovce. Mladinci in mladinke iz Vrtojbe so pokazali večje število fotografij z besedilom o naporih ter prizadevanjih, ki jih vršijo. Krasen je stenčias iz Šempetra. Tokrat je mladina izdala posebno pustno številko; razigrano in veselo gledaš in čitaš slike in verze. Toda prikazali so tudi svoje delo v tednih tekmovanja. Mogoče najbolj pestro in plodovito se nam je predstavila mladina iz Solkana. Res dobro izdelane slike, kot „kjer so naše žrtve, tam so naše meje“ in „s Titom do zmage“ so simbolično in živo predočili čustva, ki prevevajo solkansko mladino, ki je dala v besedi in podobi duška, da si želi pravo svobodo in priključitev k FLRJ. Umetnina zase, a kolikortoliko izven okvira te razstave, je risba tov. Srebrnič, ki je naslikal zelo posrečeno glavo prvega glasnika slovenske besede, Primoža Trubarja. Ne manjka tudi obilo dopisov različnega značaja. Niti pionirji niso hoteli zaostati. Predstavili so se z več ali manj dobriimi dopisi in risbami. Zelo okusno je izdelan stenčias mladih tovarišev iz Pevme. Slika, kjer si antifašista Slovenec in Italijan podajata roke govori dovolj jasno o pristrčnosti in bratskem vzdušju, ki vlada med tamkajšnjo mladino.

Razstava stenčiasov nam je pokazala ljubezen mladine do vseh vrst udeleževanja. Želeli bi le, da bi na prihodnji razstavi videli goriško mestno mladino s še boljšimi stenčiasi, kajti prepričani smo, da je med dijaki precej dobrih elementov, ki se tokrat niso v polnem številu odzvali. Torej le pridno dopisujte in slikajte, da bo prihodnja razstava še boljša.

Žalna svečanost za padlimi talci v Mariboru

V torek popoldne se je vršila v Mariboru žalna svečanost za padlimi talci, ki so jih nemški fašisti ustrelili v letu 1941—42 in ki so bili te dni prepeljani iz Gradca v domovino. V Unionski dvorani se je zbrala velika množica ljudi, da se oddolži njihovemu spominu. Član IOOF tov. dr. Potrč je orisal zgodovinski pomen žrtve talcev, ki so dali svoja življenja za zmago delovnega ljudstva. Med 254 talci so znani borci za svobodo in pravice ljudstva inž. Jože Hermanko, Novak Leon, dr. Špinder, Ilih Bojan, Vid Vlado, borec za delavske pravice Jože Zupan, Konsidenti Julij, inž. Iršič Stanko, učitelj Kristjan Stanko in Slavka Klavora, ki kljub strahotnemu mučenju ni okupatorju izdala ničesar in ki se je pred ustrelitvijo neverjetno junaško zadržala.

Z enominutnim molkom in z vzklikom »Slava vsem žrtvam, ki so padle za svobodo!« so izkazali zadnjo počastitev psmrtnim ostanom talcev, shranjenih v žarah.

Gledališki orkester je med drugim odigral V. simfonijo Čajkovskega, moški zbor pa je zapel »Kot žrtve ste padli v borbi za nas«.

OBVESTILO

Ravnateljstvo slovenskega višjega učiteljskega sporoča: V smislu nove okrožnice prosv. odd. ZVU v Trstu morajo vsi, ki se žele prijaviti kot privatisti k učiteljskemu usposobljenostnemu izpitu, do 15. novembra 1946. vložiti prošnjo na višjega šolskega nadzornika ter v njej označiti šolo, kjer namera vajo opraviti predpisane didaktične vaje.

Fašistične provokacije v Italiji ob 24 letnici Mussolinijevega „Pohoda na Rim“

United Press poroča, da je povojna Italija doživela največji val fašistične delavnosti po osvoboditvi na dan 24 letnice pohoda Mussolinijevih črnih srajc na Rim. Tisoči ncofašistov so besneli po vsem Apeninskem polotoku.

Fašisti so izobesili veliko število črnih zastav in fašističnih znakov.

Največjo delavnost fašistov so opazili na Jugu, kjer je mnogo monarhistov. V Neaplju so visele črne fašistične zastave z oken raznih zgradb kot n. pr. z neapeljske banke, železniške postaje, s šol in številnih zgradb na glavnih ulicah. Po nekaterih krajih so nastavili ogromno število bomb.

V Milanu je eksplodirala 500 kg težka bomba. Visele so tudi zastave. V Rimu so pred poslopje parlamenta postavili topovski izstrelek kalibra 75 mm. Granata je bila opremljena z vžigalnikom in bi lahko uničila cel trakt skupšinskih stavb. Granata je bila zavita v tradicionalno zastavo črnih srajc, na kateri so bili naslikani z belo barvo liktor ski snopi.

V Rimu in Neaplju so delili fašistične letake z gesli: »Hočemo Dučejac.« »Ne damo niti počenega groša« itd. Kolovočij fašistov niso zaprli.

ZIMSKI URNIK TRGOVSKIH OBRATOV

Trgovska zveza v Gorici naznanja, da stopa dne 1. novembra v veljavo zimski urnik trgovskih obratov, določen z odredbo št. 1421 Predsedništva cone.

Kot pravilo za dotičnike se predpisuje s tem urnik odpiranja in zapiranja za posamezne panoge trgovin.

Pekarne in mlekarnice: od 6.30 do 12.30 in od 16 do 18, ob nedeljah in polpraznikih od 7 do 12.

Mesnice: od 7 do 13, popoldne zaprto, z izjemo sobote od 14.30 do 18.30; ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 7 do 11.

Živeži in drogerije: od 8 do 12.30 in od 14.30 do 18; ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 8 do 12.

Sadje in zelenjava: od 8 do 12.30 in od 14.30 do 18, ob nedeljah odpiranje ob 8. uri, zapiranje eno uro po zapiranju pokritega trga, ob polpraznikih od 8 do 12.

Kurivo: od 8 do 12 in od 13.30 do 17.30, ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 8 do 12.

Drva in material za gradbe: od 8 do 12 in od 13.30 do 17.30, ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 8 do 12.

Avtomobili in sestavni deli: od 8 do 12 in od 14 do 18, ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 8 do 12.

Kolesa in sestavni deli: od 9 do 12.30 in od 14.30 do 18, ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 8 do 12.

Nakiti, pohištvo, potrošno blago in druge ne navedene trgovine: od 8 do 12.30 in od 14.30 do 18, ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 8 do 12.

Papirnice in knjigarne: od 8 do 12 in od 14.30 do 17.30, ob nedeljah zaprto, ob polpraznikih od 8 do 12.

Trgovine cvetlic: od 8 do 12.30 in od 14.30 do 18, ob nedeljah in polpraznikih od 8 do 12.30.

Za trgovine, ki prodajajo razno mešano blago, je predpisana dolžnost, da se v prodaji dotičnega blaga ravna po urniku, ki je veljaven za dotične trgovine. Za časa trajanja šolskega leta je papirnicam dopuščeno, da odprejo trgovine pol ure pred začetkom pouka.

Ob sobotah se urnik večernega zapiranja lahko pomakne za pol ure naprej.

KAJUH:

SOVJETSKIM HEROJEM

*V solzah navdušenja, tovariš, glavo skloni,
pred silnimi mrličji se pokloni,
pred silnimi, pred padlimi titani,
ki v njih bilo je, kar se v nas budi,
ki v smrt so za življenje šli,
preverjeni, da ni nazaj poti.*

*Heroj,
v src milijonih vaša kri kipi,
in titanstvo vaše
nam preplulo je kosti,
vi ste z nami,
z vami smo mi vsi,
ki po stoletjih ko kakteji
rdeči cvet iz nas je vzklil
in v čaši svoji*

Boj
Upor
rodil.

Ob dneih letnega in mesečnega sejma ostanejo lahko vsi obrati neprenehoma odprti, brez ozira na opoldansko zapiranje. Na predvečer Sv. Miklavža, Božiča in Novega leta je večerno zapiranje za vse obrate neobvezno.

Novi urnik ostane v veljavi do 31. marca p. l. in se ga morajo držati vsi trgovski obrati cele goriške cone. Za časa svoje veljavnosti se smatrajo kot prazniki s popolnim zapiranjem, kakor ob nedeljah, tudi dnevi Božiča in Novega leta; smatrajo se kot polprazniki dnevi: Vsi svetniki, Verne duše, Brezmadežno spočetje in Sv. Štefan (26. december).

Živilski dodatek za delavce

Okrajni odsek za prehrano — SEPRAL — javlja vsem obrtnim trdkam, ki so predložile objave svojih delavcev za dvig dodatne nakaznice, da bodo imenovane objave predložene komisiji v pregled le v slučajju, če je dotična tvrdka vpisana v imenik trdk pri trgovski zbornici.

Konec razdeljevanja živil brezposelnim

Okrajni odsek za prehrano — SEPRAL — sporoča, da se mora razdeljevanje sladkorja in moke brezposelnim, ki se je pričelo dne 30. oktobra, končati brez odloga 9. t. m.

»Provvida« — pooblaščen trgovina za tozadevno razdeljevanje — bo morala izročiti odrezke občinskemu prehranjevalnemu uradu do 12. t. m.

Drobne novice

* Šef rimske policije je izjavil, da je izmed 20.000 tujcev, kolikor jih sedaj živi v Rimu, največ Jugoslovancev in Poljakov, ki so sodelovali z Nemci in ki so odgovorni za razne vrste vojni zločinov. Ti vojni zločinci — je izjavil šef rimske policije — prihajajo iz raznih zavezniških taborišč v Italiji, kjer živijo, kct se jim zljubi. V Rimu so ustanovili svoja propagandna središča in neovirano delujejo. Ti elementi uživajo zaščito zavezniških oblasti. Šef rimske policije je dalje izjavil, da prihajajo katoliški duhovniki iz Jugoslavije preko Morganove črte in vzdržujejo zvezo s jugoslovanskimi vojnimi zločinci v Italiji.

* Kakor poroča Associated Press izdaja šef britanske fašistične stranke Oswald Mosley svoj časopis z naslovom »Mosleys News Letter«.

* Duhovniki nišavskega okraja so poslali iz konference, ki so jo imeli v Pirotu maršalu Titu naslednjo brzojavko: »Duhovščina iz nišavskega okraja pozdravlja s svoje konference velikega sina Jugoslavije maršala Tita in obljublja, da bo napravila vse za splošen dobrobit nove Jugoslavije.«

* Madžarski javni tožilec je dokončal obtožnico proti vojvodi Josefu Habsburškemu, čigar bivališče je zaenkrat neznan. Obtožen je zločinov proti ljudstvu in drugih velikih vojnih grozodejstev.

* V Avstraliji stavka 33.000 železničarjev. Železniški promet v državah Victoria in južnem Walesu je ustavljen.

* V Solunu bo razprava proti generalnemu sekretarju Komunistične partije Grčije Nikosu Zahariadesu, katerega so obtožili, da je imel dne 12. aprila t. l. »izzivalni govor« pred partijskim aktivom mesta Soluna.

* Anleški poslanec Zilliacus, ki je govoril v Spodnjem domu pri diskusiji o zunanji politiki, se je dotaknil položaja, ki je nastal z donavskim vprašanjem. Izjavil je, da »laburistična vlada neposredno podpira prodiranje ameriških velikih monopolov v gospodarstvo vzhodne Evrope«.

* Čete generala Franca so pričele graditi nove velike utrdbe vzdolž vse francosko-španske meje. Grade podzemeljske hodnike ter veliko število utrdb iz armiranega betona.

* Na železniški postaji v Pazinu so v teh dneh dogradili veliko skladišče za Istro in Reko. Zgradba je postavljena na zemljišču, ki meri 1.120 m² in lahko sprejme 50 vagonov materiala. Za gradnjo so porabili 3.850 delovnih dni, od katerih je bil en del napravljen s prosto-oljnim delom. Dela so trajala 3 mesece. Izvršilo jih je Pokrajinsko gradbeno podjetje.

* Peta udarna brigada Julijske krajine je dobila predhodno zastavico že drugič in sicer za polaganje tračnic od predora Majevicé do tunela št. 3.

* Delavci opekarne »Kotnik« iz Vrhniko so podarili brigadam na Mladinski progi 1 vagon opeke. Opeko je iztovorila tretja novomeščanska brigada »Franc Rozman«, ki gradi novo železniško postajo v Brčkem.

* Po vsem vzhodno - primorskem okrožju je oddelek za ljudsko prosveto organiziral »Teden naše knjige«. Ljudstvo je v velikem številu kupovalo knjige. Kamione s knjigami je sprejela množica s transparenti in zastavami, mladina pa jih je obsula s cvetjem.